

BIOLOGICKÉ POSOUZENÍ

Projekt: KRAJINNÁ ZELEŇ KOMÁROV U MLADĚJOVIC

VYPRACOVAL: Ing. Jan Deutscher, Ph.D.

Ústav tvorby a ochrany krajiny

LDF MENDELU

Identifikační údaje

Katastrální území: Komárov u Mladějovic [696960]

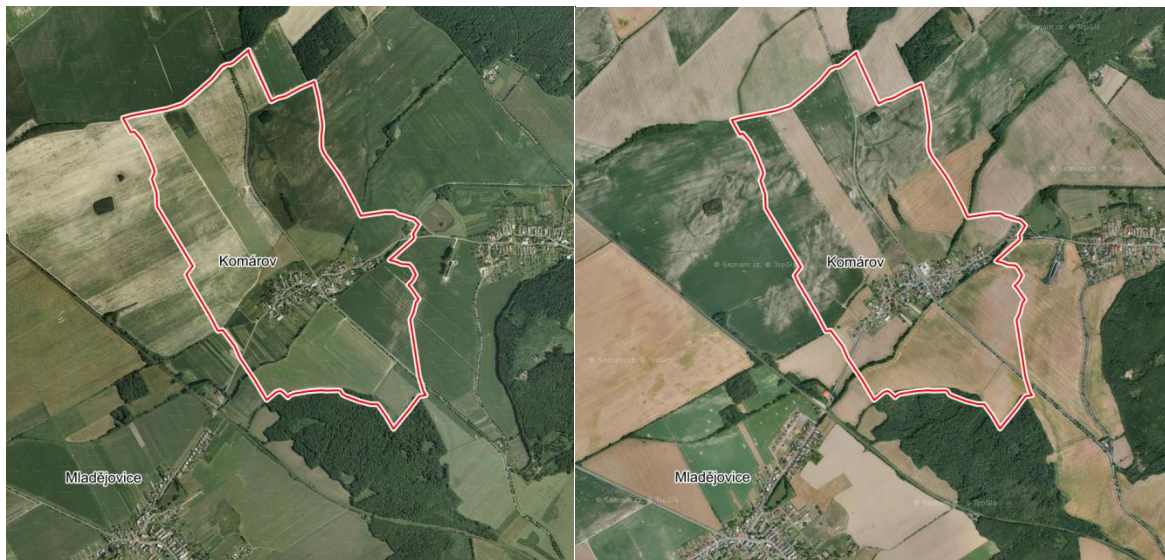
Nadmořská výška: 260-300m n. m

Popis a lokalizace: Biologické posouzení bylo zpracováno pro lokalitu, na které má být realizován projekt „Krajinná zeleň Komárov u Mladějovic“ (dále jen „projekt“). Pozemky dotčenými případnou realizací tohoto projektu se nachází na obecních parcelách vylišených jako součást plánu společných zařízení při komplexních pozemkových úpravách (KPÚ, 2017) jako opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí a následně o několik pozemků, které jsou řešeny nad jejich rámec. V případě KPÚ se jedná ve všech případech o skladebné části územního systému ekologické stability (ÚSES) toho času nefunkční, případně funkční jen částečně (viz dále). V současnosti jsou téměř všechny dotčené pozemky obhospodářovány jako orná půda pro pěstování běžných hospodářských plodin, a jedná se o parcely umístěné uvnitř souvislých polních bloků. Dle výše zmíněných KPÚ jsou dotčené lokality označeny jako lokální biokoridor LBK 22 a interakční prvky IP1-3 a interakční prvek s protieroční funkcí IPZP1.

Terénní průzkum: Během podzimu roku 2019 a následně během jara 2020 byl na lokalitě opakovaně prováděn terénní průzkum. Zaměřen byl na posouzení biologické rozmanitosti lokality. V rámci průzkumu území byl mimo jiné zjišťován výskyt zvláště chráněných druhů organismů, rostlin i živočichů.

Popis stávajících hodnot území

Historický stav

Obrázek 1. Srovnání vývoje krajiny v posledních letech na snímcích z let 2003 (vlevo) a 2018 (vpravo)

Využívání lokality je posledních dvacet let beze změn (obr. 1). Jedná se o katastr, kde 77,3 % plochy zabírá orná půda, 2,6% zabírá volně rostoucí zeleň a 5,2% zabírají lesy a trvalé travní kultury (nahlížení do KN, 2020). Dlouhodobě je zde problém s ekologickou stabilitou, neboť ekologicky stabilnější prvky zabírají méně, než 10% plochy katastrálního území. V blízkosti obce prochází hlavním údolím dva vodní toky. Jedná se o Zlatý a Řídečský potok (ten v intravilánu zatrubněný). Po severní hranici katastru pak prochází Rybný potok. Jedná se o obec ležící na východním okraji Hornomoravského úvalu, který zde pomalu přechází v

podhůří jižní části Nízkého Jeseníku. Celé území je tak orientováno z východu na západ zejména vlivem Zlatého potoka, který pramení na svazích Vysoké Roudné (662m n. m).

Popis potenciálního stavu vegetace - Geobiocenologie (dle Buček a Lacina, 1999)

Na dotčených parcelách a jejich okolí lze vylíšit následující převládající skupiny typu geobiocénů (STG) 3B3 až 3BC3, v blízkosti vodních toků pak 3BC4.

Typické dubové bučiny 3B3 Querci-fageta typica, 3BC3 javorové dubové bučiny:

Přírodní stav biocenóz:

V synusii dřevin převažuje dobře vzrůstný buk (*Fagus sylvatica*). Vždy se vyskytuje nejméně jako ojedinělá příměs v hlavní úrovni dub zimní (*Quercus petraea*). Zastoupení dalších dřevin je nízké. V podúrovni je někdy hojnější habr (*Carpinus betulus*), do hlavní úrovně mohou jednotlivě zasahovat lípy (*Tilia cordata*, *T. platyphyllos*) a javory (*Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*). Na kontaktu s biocenózami 4. vegetačního stupně se místy uplatňovala i jedle (*Abies alba*). Keřové patro nebývá vyvinuto, ve stádiu zralosti se častěji uplatňuje pouze zimolez pýřitý (*Lonicera xylosteum*) a lýkovec jedovatý (*Daphne mezereum*).

V přechodu k 3BC3 je dřevinné patro druhově pestré. K výše uvedeným dřevinám se připojují jilmy (*Ulmus minor*, *U. glabra*), jasan ztepilý (*Fraxinus excelsior*) a třešeň ptačí (*Cerasus avium*). Z keřů se roztroušeně vyskytují srstka angrešt (*Grossularia uva-crispa*) a bez černý (*Sambucus nigra*).

Cílový stav biocenóz ve skladebných prvcích ÚSES:

Zbytky smíšených listnatých porostů patří do kostry ekologické stability. Na území lesních biocenter je třeba vhodnými opatřeními podpořit vznik druhově bohatého dřevinného patra, především je nutno zajistit zastoupení javorů a lip. V biokoridorech a interakčních prvcích na zemědělské půdě je vhodné využít i teplomilnějších stromů a keřů např. babyky (*Acer campestre*) a řešetláku počistivého (*Rhamnus cathartica*).

Jasanové doubravy s javory 3BC4 Fraxini-querceta roboris-aceris:

Přírodní stav biocenóz:

V dřevinném patře lze předpokládat vyšší podíl javorů (*Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *A. campestre*), jasanu ztepilého (*Fraxinus excelsior*) a jilmů (zejména *Ulmus minor*). V biocentrech by oproti lipovým doubravám s bukem měl být podstatně vyšší podíl javorů a jasanu.

Popis pozorovaného aktuálního stavu

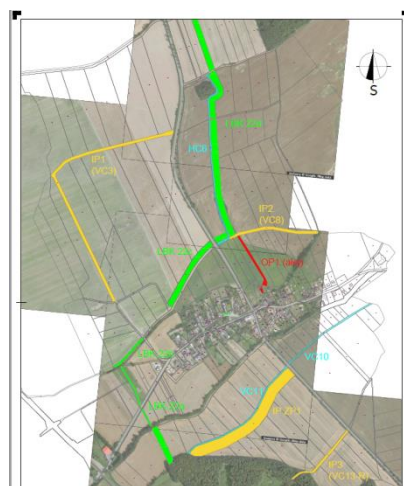
Biologické posouzení bylo prováděno na všech lokalitách, které budou dle projektové dokumentace dotčené realizací navrhovaných opatření, dle poskytnutého výkresu záměru od projekční firmy Paměť Krajiny, s.r.o. (viz obrázek 2.). Jedná se o:

LBK22 (dále členěný na 4 podčásti):

Biokoridor propojuje LBC Strachov, což je převážně smíšený les s přírodě blízkou dřevinnou skladbou (dub, buk, jasan, třešeň, lípa, místy borovice, modřín, v podrostu s hlohem, růží šípovou a bezem) a LBK 21, což je částečně funkční biokoridor tvořený ruderalní vegetací podél meliorační hlavníku s ostrůvky dřevin (jasan, olše, vrba, v podrostu růže a bez černý).

Část LBK 22a je zcela nefunkční. Toho času se jedná o ornou půdu pro pěstování běžných hospodářských plodin na orném celku o stávající rozloze přes 18 ha (LPIS, 2020).

Část LBK 22b je částečně funkční. Jedná se o nejcennější část z posuzovaných lokalit. Jedná

Obrázek 2. lokalizace dotčených parcel

se o část Řídečského potoka včetně mezernatých břehových porostů. Z dřevin zde roste olše, jasan, vrba, topol, ořech či třešeň. V keřovém patře převládá trnka, růže šípková a bez černý. Jedná se o přirozeně vzniklý břehový porost potoka. Bylinný podrost je extrémně ruderalizovaný a eutrofizovaný vlivem splachů z polí. V korytě toku se nachází na několika místech vyvezený odpad (rostlinný i směsný).

Část LBK 22c je zcela nefunkční. Toho času se jedná o ornou půdu pro pěstování běžných hospodářských plodin na jižním okraji dvou orných celků o společné rozloze více, než 21 ha (LPIS, 2020).

Poslední část LBK 22d pokračuje od silnice III/4451 směrem na sever. Jedná se o částečně funkční biokoridor. Z 90% je vymezen na stávající orné půdě uvnitř 60 ha orného celku (LPIS, 2020). Jsou v něm ovšem začleněny drobné remízky. V nich se nachází dřeviny přirozené druhové skladby (převážně dub a lípa, následně topol, olše, třešeň a v podrostu trnka, líska, bez či brslen evropský) doplněné ovocnými stromy (jabloň, hrušeň) zejména v jižní části segmentu. Bylinný podrost je silně ruderalizovaný vlivem splachů z polí.

IP1, IP2, IP3:

Jedná se stávající polní účelové komunikace.

IP1 - tato cesta toho času v terénu neexistuje. Je umístěna uvnitř bloku orné půdy o rozloze 105 ha (LPIS, 2020).

IP2 – stejně, jako v předchozím případě, tato cesta v současné době neexistuje. Prochází již zmiňovaným 60 ha blokem orné půdy a navazuje na část LBK22d.

IP3 – tato cesta, je jako jediná z navržených již v současné době v terénu patrná. Jedná se o účelovou komunikaci umístěnou mezi dva orné celky (18 a 8 ha). Jedná se o silně utuženou půdu pojezdem mechanizace, na níž se nachází sporadický ruderální bylinný porost s doznívajícím vlivem hospodářských plodin.

IPZP1:

Opět se v současné době jedná o ornou půdu uvnitř orného celku (18ha). Prvek je pás orientovaný po vrstevnicích, čímž aktivně snižuje délku svahu a má tedy potenciál výrazně snížit ohrožení erozí.

Souhrnný popis pozorovaných rostlin a živočichů na řešených plochách:

Jak již bylo uvedeno výše, téměř všechny prvky jsou navrženy v místech, kde se v současné době intenzivně zemědělsky hospodaří. Jedná se o vysoce antropogenně ovlivněné území s velmi nízkou mírou ekologické stability a ochranné hodnoty. Přírodě blízká vegetace se vyskytuje pouze fragmentovitě v části LBK22b a 22d. Druhy dřevin jsou popsány výše. Z botanického hlediska se v současné chvíli jedná o nezajímavé území s vysokou mírou ruderalizace. Dominuje zde kopřiva (*Urtica dioica*), netýkavka nedůtklivá (*Impatiens noli-tangere*), vyskytuje se bažanka vytrvalá (*Mercurialis perennis*), invazní třtina křovištní (*Calamagrostis epigejos*) apod. Z pohledu zoologického se na lokalitě vyskytují běžně se vyskytující druhy živočichů typických pro polní krajinu ČR, jako např. zajíc polní (*Lepus europaeus*), srnec obecný (*Capreolus capreolus*), či hraboš polní (*Microtus arvalis*). Byly pozorovány pobytové znaky kuny lesní (*Martes martes*) nebo prasete divokého (*Sus scrofa*). Z ptáků např. straka obecná (*Pica pica*), poštolka obecná (*Falco tinnunculus*), káně lesní (*Buteo buteo*), vrabec domácí (*Passer domesticus*), skřivan polní (*Alauda arvensis*). Biologický průzkum byl prováděn i ve večerních hodinách za účelem zjištění výskytu netopýrů. Jejich výlet ze stromů vyskytujících se na lokalitě zjištěn nebyl. Z hmyzu byl registrován výskyt běžných polních druhů, které dokládají výrazné antropogenní narušení a celkovou ruderalizaci řešených ploch. Jedná se druhy, jako např.: mravenec obecný (*Lasius niger*), slunéčko sedmítečné (*Coccinella septempunctata*), ruměnice pospolná (*Pyrrhocoris apterus*) či stínka obecná (*Porcellio scaber*).

Zhodnocení stávajících biologických a ekologických hodnot lokality

Na lokalitě nebyl zaznamenán výskyt zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů ve smyslu zákona o ochraně přírody a krajiny 114/92 sb. Řešené území je hospodářsky výrazně ovlivněným biotopem degradovaným dlouhodobým intenzivním zemědělským obhospodařováním. Nejcennější částí přírody jsou fragmenty dřevinné vegetace v blízkosti vodního toku a drobné remízky.

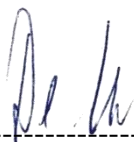
Posouzení navrhovaného řešení a návrh opatření směřujících ke zmírnění případných negativních vlivů realizace projektu na stávající biologické a ekologické hodnoty území

Projekt „Krajinná zeleň Komárov u Mladějovic“ řeší obnovu zeleně v extravilánu obce. Navrhované řešení vhodně využívá biotechniky krajinářských úprav, kdy dochází ke spojení biologických (výsadby stromů a keřů přirozené druhové skladby odpovídající ekologickým podmínkám lokality, zatravnění, ovocné stromy) i lehkých technických opatření (cestní síť), čímž je zajištěno víceúčelové integrované využívání krajinného prostoru nad rámec pouhé ochrany druhů ve prospěch celé řady dalších krajinných funkcí (zejména funkce protierozní).

Pro zmírnění možných negativních vlivů realizace projektu je zásadní v plné míře zachovat stávající dřevinnou vegetaci. Ta je na řešených parcelách soustředěna toliko kolem vodního toku Řídečský potok a dále se vyskytuje ve formě plošně malých remízků při trase LBK 22d. Dále lze doporučit běžná opatření při výsadbách na orné půdě, zejména zajistit stabilizaci ozeleňovaných parcel proti rozorávání (např. velkými kameny při hranici parcel), pečlivě ochránit sazenice proti atakům zvěře, podpořit ujímavost sazenic využitím půdních kondicionérů či hydrogelů, nebo zabránit zlomení terminálů vysazovaných stromů usedajícími dravci (umístit na lokalitě ptačí bidla).

Závěr

Jedná se o lokalitu intenzivně zemědělsky obhospodařovanou s nízkou ekologickou stabilitou a biologickou hodnotou. Posuzovaný projekt „Krajinná zeleň Komárov u Mladějovic“ komplexně řeší obnovu této části krajiny výsadbou dřevin přirozené druhové skladby v kombinaci s lehkými technickými prvky. Z pohledu ochrany přírody a krajiny se jedná o pozitivní zásah bez očekávatelných negativních vlivů na stávající hodnoty území. Mezi navrhovaným projektem a ochranou přírody a krajiny zde nedochází k žádnému konfliktu. V případě realizace navrhovaného řešení lze očekávat výrazné zlepšení stav přírody a krajiny v celém katastrálním území.

Ing. Jan Deutscher Ph.D.

Ústav inženýrských staveb, tvorby a ochrany krajiny

Mendelova Univerzita v Brně

Zemědělská 3, 613 00 Brno